

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2021. gada 10. decembrī
(OR. en)

14919/21

JAI 1403
FREMP 297

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2021. gada 9. decembris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretārs <i>Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2021) 777 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI Iekļaujošāka un aizsargājošāka Eiropa: ES noziegumu jomu saraksta paplašināšana, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2021) 777 *final*.

Pielikumā: COM(2021) 777 *final*

Briselē, 9.12.2021.
COM(2021) 777 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**Iekļaujošāka un aizsargājošāka Eiropa: ES noziegumu jomu saraksta paplašināšana,
tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu**

“Naidi tieši tas arī ir, un nevienam naidis nav jāpacieš.”

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena
Runa par stāvokli Savienībā, 2020. gada septembris

1. Ievads

Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena 2020. gada runā par stāvokli Savienībā¹ uzsvēra, ka panākumi cīņā pret rasismu un naidu ir trausli un tagad ir īstais brīdis pārmaiņām, lai veidotu Savienību, kas sāk ar nosodījumu un beidz ar rīcību. Viņa paziņoja, ka Komisija ierosinās *“paplašināt ES mēroga noziegumu sarakstu, iekļaujot tajā visu veidu naida noziegumu un naida runu, neatkarīgi no tā, vai tie ir saistīti ar rasi, reliģiju, dzimumu vai seksualitāti”*.

Naida runas un naida noziegumu apkarošana ir daļa no Komisijas rīcības, kuras mērķis ir popularizēt ES pamatvērtības un nodrošināt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (“Harta”) ievērošanu. Nevienam no naida un neiecietības veidiem un izpausmēm nav savienojams ar vērtībām, kuras respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, kā arī minoritāšu tiesības un uz kuru pamata ir dibināta ES. Šīs vērtības, kas ir nostiprinātas Līguma par Eiropas Savienību (“LES”) 2. pantā, dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.

Patiesi, jebkāda veida diskriminācija, vai tā būtu dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību (“LESD”) 19. pantā, ir aizliegta. Tajā pašā laikā vārda brīvība ir viens no demokrātiskas un plurālistiskas sabiedrības pīlāriem, un tā ir stingri jāaizsargā. Turklāt, kā noteikts LESD 67. pantā, Eiropas Savienībai ir jāveido brīvības, drošības un tiesiskuma telpa, ievērojot pamattiesības. Veicot pasākumus, tai ir jānodrošina augsts drošības līmenis, lai novērstu un apkarotu noziedzību, rasismu un ksenofobiju.

Naida runa un naida noziegumi skar ne tikai atsevišķas cietušās personas un to kopienas, radot tām ciešanas un ierobežojot to pamattiesības un brīvības, bet arī sabiedrību kopumā. Naidis apdraud mūsu sabiedrības pamatus. Tas vājina savstarpēju sapratni un cieņu pret daudzveidību, uz ko balstās plurālistiskas un demokrātiskas sabiedrības.

Pēdējās desmitgadēs Eiropā ir strauji pieaudzis naida runas gadījumu un naida noziegumu skaits². Naidis kļūst par galveno izpausmi³, vērsties pret indivīdiem un cilvēku grupām, kurām ir vai par kurām uzskata, ka tām ir kāda kopīga iezīme, piemēram, rase, etniskā

¹ Stāvoklis Savienībā 2020. gadā, Nodomu vēstule, Brisele, 2020. gada 16. septembris.

² Skat., piemēram, Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību 2019. un 2020. gada ziņojumus: <https://rm.coe.int/ecri-annual-report-2019/16809ca3e1> un <https://rm.coe.int/annual-report-on-ecri-s-activities-for-2020/1680a1cd59>; Eiropas Parlamenta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departamenta pasūtīto pētījumu *“Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches”* (Naida runa un naida noziegumi Eiropas Savienībā un tiešsaistes satura regulējuma pieeju izvērtējums), 2020. gada jūlijs.

³ Sk. ANO ģenerālsekretāra Antoniju Gutērreša priekšvārdu ANO stratēģijai un rīcības plānam attiecībā uz naida runu, 2019. gada maijs.

izcelsme, valoda, reliģija, valstspiederība, vecums, dzimums, seksuālā orientācija, dzimtiskā identitāte, dzimuma pašizpaušme, dzimuma iezīmes vai jebkura cita pamatiezīme vai šādu iezīmju kombinācija. Šīs iezīmes parasti ir pamanāmas citiem, tāpēc tās ir vieglāks mērķis pārkāpējiem; tās attiecas uz kādu personas identitātes aspektu, kas nav maināms vai ir būtisks personas pašizjūtai un tajā pašā laikā ir arī grupas identitātes apliecinājums⁴.

Naida runa tiešsaistē gadu gaitā ir pieaugusi arī tāpēc, ka vairāk tiek lietots internets un sociālie mediji. Naida runas straujo izplatību digitālajā pasaulē veicina tiešsaistes disinhibīcijas efekts, jo iedomātā anonimitāte internetā un nesodāmības sajūta mazina cilvēku spēju pretoties tieksmei izdarīt šādus nodarījumus. Vienlaikus arvien vairāk tiek izmantotas emocijas un neaizsargātība, arī publiskās debatēs politiska labuma gūšanai, paužot rasistiskus un ksenofobiskus izteikumus un vēršot uzbrukumus, ko daudzos gadījumos pastiprinājuši sociālie mediji⁵. Naida izplatīšanos starp potenciāli neaizsargātām mērķauditorijām var novērot vardarbīgā ekstrēmisma plašā spektrā — no džihādīstiem līdz labējiem un kreisajiem ekstrēmīstiem⁶. Tas ir veicinājis sabiedrības polarizāciju, kas savukārt ir palielinājis jo īpaši pret marginalizētām grupām vērstās naida runas izplatību.

Covid-19 pandēmijas izraisītā sabiedrības veselības krīze pastiprināja nedrošības, izolētības un bailu sajūtu, radot naida runas izplatībai labvēlīgu vidi. Pašu pandēmiju ir izmantojušas dažādas ekstrēmistu ideoloģiskās kustības, vēršoties pret konkrētām iedzīvotāju grupām (dažādu iemeslu dēļ, ieskaitot valstspiederību, reliģiju, rasi, dzimumu, seksuālo orientāciju, ādas krāsu un pat vecumu), kā rezultātā notikuši arī naida noziegumi⁷.

Komisija vēlas rosināt ES noziegumu jomu saraksta paplašināšanu, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumus. Naidam nav vietas Eiropas Savienībā. Tas būtu jāapkarot ar visiem pieejamajiem līdzekļiem, arī ar krimināltiesībām.

2. Iniciatīvas konteksts

LESD 83. panta 1. punktā ir iekļauts to noziegumu jomu izsmeļošs saraksts⁸, kurās Eiropas Parlaments un Padome var paredzēt visās ES dalībvalstīs piemērojamu noteikumu minimumu noziedzīgu nodarījumu definēšanai un sankciju noteikšanai. Tajā ir arī paredzēts, ka, pamatojoties uz **attīstības tendencēm noziedzības jomā**, Padome var pieņemt lēmumu, precizējot **citas īpaši smagu noziegumu jomas ar pārrobežu dimensiju**, kas saistīta ar šādu nodarījumu **būtību vai ietekmi** vai ar **īpašu nepieciešamību tos apkarot kopīgi**.

Šāda lēmuma pieņemšana Padomē būtu pirmais solis ceļā uz tāda juridiskā pamata izveidi, kas vajadzīgs, lai nākamajā solī pieņemtu kopēju tiesisko regulējumu naida runas un naida

⁴ EDSO ODIHR, "[Hate Crime Laws. A Practical Guide](#)" (Ar naida noziegumiem saistīti tiesību akti. Praktisks ceļvedis).

⁵ Sk. Starptautiskā dialoga centra un Eiropas Reliģisko līderu padomes / koalīcijas *Religions for Peace Europe* rīkotās apspriešanās [konstatējumus](#), 2021. gada 20. aprīlis; 19. pants, "[Responding to "hate speech": Comparative overview of six EU countries](#)" (Atbilde uz naida runu: salīdzinošs pārskats par sešām ES valstīm), 2018. gads.

⁶ [The Europol European Union Terrorism Situation and Trend Report 2021](#) (Eiropola 2021. gada ziņojums par terorisma situāciju un tendencēm Eiropas Savienībā).

⁷ ANO "[Guidance Note on Addressing and Countering COVID-19 related Hate Speech](#)" (Norādījumi par to, kā novērst un apkarot ar Covid-19 saistītu naida runu), 2020. gada 11. maijs.

⁸ Šajā sarakstā ir ietvertas šādas noziegumu jomas: terorisms, cilvēku tirdzniecība un sieviešu un bērnu seksuāla izmantošana, nelegāla narkotiku tirdzniecība, nelegāla ieroču tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, korupcija, maksāšanas līdzekļu viltošana, datornoziegumi un organizētā noziedzība.

noziegumu apkarošanai visā ES. Šādi turpmākie tiesību akti papildinātu spēkā esošos ES tiesību aktus, kas paredz kriminālatbildības noteikšanu par naida runu un naida noziegumiem rases, ādas krāsas, reliģijas, izcelsmes vai nacionālās vai etniskās piederības dēļ (sk. 2.2. iedaļu), un aptvertu citus konkrētus iemeslus.

Šīs iniciatīvas vajadzībām ir veikts pamatīgs sagatavošanās darbs, ietverot ārēju pētījumu⁹, plašu Komisijas apspriešanos, kā arī lielu skaitu pieejamo ziņojumu un pētījumu.

2.1. Institucionālais konteksts

Komisija nāk klajā ar šo iniciatīvu, pamatojoties uz LES 17. panta 1. punktu¹⁰ un ievērojot LESD 83. panta 1. punktā paredzēto divpakāpju procedūru.

Pirmajā posmā Padome, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, vienprātīgi pieņem lēmumu, ar kuru naida runa un naida noziegumi tiek norādīti kā vēl viena noziegumu joma, kas atbilst LESD 83. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem. Ar šādu lēmumu tiks paplašināts LESD 83. panta 1. punktā uzskaitīto noziegumu jomu saraksts, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu kā noziegumu jomu Eiropas Savienībā. Tādējādi tiks nodrošināts juridisks pamats, saskaņā ar kuru Eiropas Parlaments un Padome ar direktīvām varēs paredzēt noteikumu minimumu noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanai šajā noziegumu jomā.

Otrajā posmā Komisija var ierosināt pieņemt direktīvas, ar ko paredz minimālos noteikumus par naida runas un naida nozieguma definīcijām un sankcijām un kas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ir jāpieņem Eiropas Parlamentam un Padomei.

Šī iniciatīva attiecas uz pirmo posmu un neskar darbības, kas var tikt veiktas otrajā posmā. Tā iepriekš neparedz un neprognozē darbības jomu un saturu sekundārajiem tiesību aktiem, kas tiks ierosināti vēlāk. Tāpat iepriekš minētā direktīvu pieņemšana ietekmē ar Hartu aizsargātās pamatbrīvības, jo īpaši vārda brīvību, ieskaitot preses un mediju brīvību.

Tiklīdz būs pieņemts Padomes lēmums, Komisija izmantos savas iniciatīvas tiesības saskaņā ar labāka regulējuma prasībām. Komisija veiks ietekmes novērtējumu, lai rūpīgi izvērtētu dažādās noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanas iespējas un to ietekmi uz pamattiesībām, jo īpaši uz vārda brīvību, kā arī preses un mediju brīvību, kas ir demokrātiskas sabiedrības stingri pamati¹¹.

Lai precīzi definētu to noteikumu darbības jomu un saturu, kuri varētu tikt ierosināti, Komisija īpašu uzmanību pievēršīs ar naida runu un naida noziegumiem saistītās situācijas attīstībai, ņemot vērā jaunākos datus un tendences. Šāds rūpīgs sabiedrības attīstības un tendenču novērtējums būs īpaši svarīgs, nosakot turpmāko noziedzīgo nodarījumu veidojošos elementus. Tas ietvers to konkrēto naida runas un naida noziegumu veidu definēšanu, par

⁹ [Study](#), supporting a Commission initiative to extend the list of EU crimes in Article 83(1) of the TFEU to hate speech and hate crime (Pētījums, kas atbalsta Komisijas iniciatīvu par LESD 83. panta 1. punktā ES spēkā esošā noziegumu jomu saraksta paplašināšanu, iekļaujot tajā naida runu un naida noziegumu, turpmāk "atbalsta pētījums") Atbalsta pētījumā tika sniegts detalizēts pārskats par visās dalībvalstīs spēkā esošo tiesisko regulējumu naida runas un naida noziegumu apkarošanai. Tajā tika arī analizēta un apkopota informācija, dati un viedokļi, kas iegūti Komisijas rīkotās apspriešanās procesā.

¹⁰ Saskaņā ar LES 17. panta 1. punktu "Komisija sekmē vispārējās Savienības intereses un šajā nolūkā uzņemas atbilstīgu iniciatīvu".

¹¹ Sk. [Eiropas Savienības Pamattiesību hartas](#) 52. pantu.

kuriem jānosaka kriminālatbildība, atsaucoties uz attiecīgo personu un grupu aizsargājamajām iezīmēm.

Sagatavojot šādus sekundāros tiesību aktus, Komisija apspriedīsies ar dalībvalstīm un Eiropas Parlamentu, pārrunājot arī valstu tiesiskā regulējuma specifiku krimināltiesību un pamattiesību jomā. Komisija arī rīkos plašu apspriešanos ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, vienlaikus tajā cieši iesaistot Eiropas Parlamentu.

2.2. Cīņa pret naida runu un naida noziegumiem kā ES prioritāte

ES līmenī patlaban jau pastāv satvars, kas paredz stingru rīcību attiecībā uz rasistisku un ksenofobisku naida runu un naida noziegumiem, pamatojoties uz **Padomes pamatlēmumu 2008/913/TI (2008. gada 28. novembris) par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm** ("Pamatlēmums")¹². Pamatlēmuma mērķis ir nodrošināt, ka par smagām rasisma un ksenofobijas izpausmēm visā ES piemēro efektīvus, samērīgus un preventīvus kriminālsodus. Tas paredz, ka dalībvalstīm ir jānosaka kriminālatbildība par naida runu, t. i., publisku aicinājumu uz vardarbību vai naidu rases, ādas krāsas, reliģijas, izcelsmes, nacionālās vai etniskās piederības dēļ¹³. Tajā arī noteikts, ka attiecībā uz nodarījumiem, kas nav naida runa, dalībvalstīm jānodrošina, ka šādu rasistisku un ksenofobisku motivāciju uzskata par atbildību pastiprinošu apstākli vai ka šādu motivāciju var ņemt vērā, nosakot sankcijas.

Komisija atbalsta dalībvalstu centienus efektīvi īstenot Pamatlēmumu, izmantojot darbu, ko veic **augsta līmeņa grupa rasisma, ksenofobijas un citu neiecietības veidu apkarošanas jautājumos**¹⁴, lai pilnveidotu apmācību un spēju veidošanu tiesībaizsardzības jomā, uzlabotu naida noziegumu reģistrēšanu un datu vākšanu, kā arī mudinātu cietušās personas ziņot par naida noziegumiem.

Šī iniciatīva ir daļa no plašāka ES pasākumu kopuma, kura mērķis ir apkarot nelikumīgu naida runu, vardarbīgā ekstrēmisma ideoloģijas un terorismu tiešsaistē un kurš ietver **ES Rīcības kodeksu cīņai pret nelikumīgiem naidīgiem izteikumiem tiešsaistē**¹⁵, **Regulu par vērsanos pret teroristiska satura izplatīšanu tiešsaistē**¹⁶ un **ES Interneta forumu**¹⁷.

Saskaņā ar Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu¹⁸ dalībvalstīm jānodrošina, ka video koplietošanas platformas veic efektīvus pasākumus ne vien pret tāda satura izplatīšanu, ar ko pārkāpj Pamatlēmumu, bet arī pret naida runu jebkura Hartas 21. pantā minēta motīva dēļ. Turklāt Komisijas priekšlikumā par **digitālo pakalpojumu tiesību aktu**¹⁹ ir izklāstīta

¹² OV L 328, 6.12.2008., 55.–58. lpp.

¹³ Sk. Pamatlēmuma 1. pantu.

¹⁴ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/51025>.

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-code-conduct-countering-illegal-hate-speech-online_en.

¹⁶ OV L 172, 17.5.2021. 79.–109. lpp.

¹⁷ **ES Interneta forums** ir Komisijas vadīta un brīvprātīga iniciatīva, kuras mērķis ir sadarboties ar tehnoloģiju nozari un citām attiecīgām ieinteresētajām personām, lai vērstos pret vardarbīgu ekstrēmistu saturu tiešsaistē.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/1808 (2018. gada 14. novembris), ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu (OV L 303, 28.11.2018., 69. lpp.).

¹⁹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par digitālo pakalpojumu vienoto tirgu (digitālo pakalpojumu tiesību akts), ar ko groza Direktīvu 2000/31/EK, **COM(2020) 825 final**, 15.12.2020.

visaptveroša reforma, kuras mērķis ir nodrošināt lietotāju drošību tiešsaistē, paredzot pienākumus vērsties pret nelikumīgu saturu un novērst sistēmiskos riskus. Arī Eiropas stratēģijas “Bērniem labāks internets”²⁰ 2022. gada atjauninājuma mērķis būs aizsargāt bērnus no apdraudējumiem tiešsaistē, to vidū no iebiedēšanas un naida runas.

Šī iniciatīva atbalstīs **ES rasisma apkarošanas rīcības plānu 2020.–2025. gadam**²¹ un **stratēģiju antisemitisma apkarošanai un ebreju dzīvesvides atbalstam Eiropas Savienībā**²². Iniciatīva arī papildinās nesen pieņemtās iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt līdztiesību un cieņu pret daudzveidību, piemēram, **LGBTIK līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam**²³. Šajās iniciatīvās ir uzsvērtā vajadzība nodrošināt stingru ES līmeņa krimināltiesisko reakciju uz naida runu un naida noziegumiem **tādu iemeslu dēļ, kas nav rasisms un ksenofobija**, jo īpaši dzimuma, seksuālās orientācijas, vecuma un invaliditātes dēļ²⁴.

Dzimumu līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam²⁵ ir izklāstītas darbības, kuru mērķis ir apkarot ar dzimumu saistītu vardarbību pret sievietēm un meitenēm, kā arī vajadzība ES līmenī noteikt kriminālatbildību par konkrētiem ar dzimumu saistītas vardarbības veidiem. Šī iniciatīva papildinās gaidāmo priekšlikumu **direktīvai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu**. Lai gan naida runu un naida noziegumus raksturo pamatā esošais naidis pret kādu personu grupu, ieskaitot būtiskus ar dzimumu saistītus aizspriedumus un naidu pret sievietēm, gaidāmajā direktīvā ES kompetences ietvaros tiks noteikta kriminālatbildība par dažiem konkrētiem vardarbības veidiem, kas ne vienmēr ietver naida elementu un jo īpaši naidu pret kādu personu kā noteiktas personu grupas pārstāvi. Tādējādi šī iniciatīva par ES noziegumu jomu saraksta paplašināšanu rada papildu juridisko pamatu, kas paredzēts, lai vērstos pret šiem konkrētajiem smagas vardarbības pret sievietēm un meitenēm veidiem, kurus var arī definēt kā pret sievietēm vērstu naida runu vai naida noziegumu ar objektīvi identificējamu dzimumu aizspriedumu motīvu.

Šī iniciatīva arī papildinās **personu ar invaliditāti tiesību stratēģiju 2021.–2030. gadam**²⁶, **stratēģiju par cietušo tiesībām 2020.–2025. gadam**²⁷ un **Direktīvu par cietušo tiesībām**²⁸.

²⁰ [COM\(2012\) 196 final](#).

²¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Savienība, kurā valda līdztiesība: ES rasisma apkarošanas rīcības plāns 2020.–2025. gadam”, [COM\(2020\) 565 final](#), 18.9.2020.

²² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES stratēģija antisemitisma apkarošanai un ebreju dzīvesvides atbalstam (2021.–2030. gads)”, [COM\(2021\) 615 final](#), 5.10.2021.

²³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Savienība, kurā valda līdztiesība: LGBTIK līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam”, 12.11.2020., [COM\(2020\) 698 final](#). Šajā stratēģijā norādīts, ka jānosaka kriminālatbildība par naida runu un naida noziegumiem, kas vērsti pret LGBTIK — lesbietēm, gejiem, biseksuāļiem, transpersonām, nebinārām personām, interseksuāļiem un kvīriem.

²⁴ Šīs aizsargājamās iezīmes ir minētas to iemeslu vidū, kuri noteikti LESD 19. panta 1. punktā, kas attiecas uz cīņu pret diskrimināciju “dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ”.

²⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam”, 5.3.2020., [COM\(2020\) 152 final](#).

²⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Savienība, kurā valda līdztiesība: personu ar invaliditāti tiesību stratēģija 2021.–2030. gadam”, 3.3.2021., [COM\(2021\) 101 final](#).

Tā arī tiks saskaņota ar Padomes 2021. gada marta secinājumiem par novecošanas jautājumu integrēšanu publiskās politikas jomās²⁹, kuros atgādināts, ka ar vecumu saistīta diskriminācija ir bieža parādība, savukārt vardarbība pret vecāka gadagājuma cilvēkiem ir jauna problēma.

Eiropas Parlaments 2021. gada septembrī ir arī pieņēmis normatīvu rezolūciju, kurā aicina Komisiju iesniegt tiesību akta priekšlikumu par to, lai ar dzimumu saistīta vardarbība tiktu iekļauta kā jauna noziegumu joma LESD 83. panta 1. punktā minētajā sarakstā³⁰. Šī iniciatīva kopā ar gaidāmo tiesību akta priekšlikumu par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu tiecas izpildīt Eiropas Parlamenta prasību.

3. Vajadzība paplašināt ES noziegumu jomu sarakstu, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu

Saskaņā ar LESD 83. panta 1. punktu Padome, pamatojoties uz **attīstības tendencēm noziedzības jomā**, var noteikt citas noziegumu jomas, kuras atbilst konkrētiem kritērijiem. Proti, jaunajai jomai ir jāietver **īpaši smagi** noziegumi ar **pārrobežu dimensiju**, kas saistīta ar šādu nodarījumu **būtību vai ietekmi** vai ar **īpašu nepieciešamību tos apkarot kopīgi**.

Turpmākajās iedaļās ir izklāstīts Komisijas novērtējums par naida runu un naida noziegumiem, ņemot vērā LESD 83. panta 1. punktā noteiktos kritērijus.

3.1. Naida runa un naida noziegumi kā noziegumu joma

Naida runa un naida noziegumi ir plaši atzīti par noziegumu jomu starptautiskā līmenī³¹.

Jau 1997. gada ieteikumā³² Eiropas Padome naida runu uzskatīja par naida kurināšanu, kas vērsta pret indivīdiem vai grupām, kuras raksturo noteiktas aizsargājamās iezīmes³³. Eiropas Padomes Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību ("ECRI") 2015. gada ieteikumā naida runa tika definēta kā *"personas vai personu grupas noniecināšanas, naida vai nomelnošanas propaganda, veicināšana vai kūdīšana uz to jebkādā formā, kā arī jebkāda aizskaroša izturēšanās, apvainošana, negatīvu stereotipu izplatīšana, stigmatizācija vai draudi attiecībā uz šādu personu vai personu grupu un visu iepriekš minēto izpausmes veidu attaisnošana ar rasi, ādas krāsu, izcelsmi, nacionālo vai etnisko piederību, vecumu, invaliditāti, valodu,*

²⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES stratēģija par cietušo tiesībām (2020.–2025. gads)", [COM\(2020\) 258 final](#), 24.6.2020.

²⁸ OV L 315, 14.11.2012., 57.–73. lpp.

²⁹ [6976/21, SOC 142, 2021. gada 12. marts](#).

³⁰ Eiropas Parlamenta 2021. gada 16. septembra "LESD 225. panta" rezolūcija ar ieteikumiem Komisijai par to, lai dzimumbalstīta vardarbība tiktu iekļauta kā jauna noziegumu joma LESD 83. panta 1. punktā uzskaitītajā noziegumu jomu sarakstā (2021/2035(INL)).

³¹ Piemēram, 2015. gada decembrī [Eiropas Padomes Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību \("ECRI"\) izdeva Vispārējās politikas ieteikumu Nr. 15 par naida runas apkarošanu](#), savukārt Apvienoto Nāciju Organizācija 2019. gada maijā pieņēma stratēģiju un rīcības plānu; Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 20. pants un Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas ("EDSO") Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja ("ODIHR") Ministru padomes Lēmums Nr. 9/09 par naida noziegumu apkarošanu, MC(17) žurnāls Nr. 2, 8. darba kārtības punkts, 2009. gada 2. decembris.

³² Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikums Nr. R (97) 20 dalībvalstīm par naida runu.

³³ Ieteikuma darbības jomā ir noteikts, ka jēdziens "naida runa" "aptver visu veidu izpausmes, kas izplata, kurina, veicina vai attaisno rasu naidu, ksenofobiju, antisemitismu vai cita veida naidu, kura pamatā ir neiecietība, ieskaitot neiecietību, ko raksturo agresīvs nacionālisms un etnocentrisms, diskriminācija un naidīgums pret minoritātēm, migrantiem un imigrantiem".

relīģiju vai pārliecību, dzimumu, dzimti, dzimtsko identitāti, seksuālo orientāciju un citām personiskām iezīmēm vai statusu”³⁴. Saskaņā ar Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (“EDSO”) definīciju naida noziegumi ir *“noziedzīgi nodarījumi, kas izdarīti pret noteiktu sabiedrības grupu vērstu aizspriedumu dēļ*”³⁵.

Lai gan ES tiesību aktos naida runa un naida noziegums kā tāds nav juridiski definēts, **Pamatlēmumā** ir ietvertas krimināltiesību definīcijas vissmagākajiem rasisma un ksenofobijas veidiem. Pamatlēmumā naida runa ir definēta kā publisks aicinājums uz vardarbību vai naidu, kas vērsts pret grupu vai tādas grupas locekli, kurai ir kāda kopīga aizsargājama iezīme³⁶. Naida noziegums Pamatlēmuma izpratnē³⁷ ir jebkurš noziedzīgs nodarījums³⁸ (pamata nodarījums), kas nav naida runa un kas izdarīts ar rasistisku vai ksenofobisku motivāciju (aizspriedumos balstītu motivāciju).

Gan naida runas, gan naida noziegumu gadījumā nodarījuma izdarītāja rīcību vada **aizspriedumos balstīta motivācija**. Personas, pret kurām tiek vērsts nodarījums, tiek izvēlētas, pamatojoties uz to reālu vai iedomātu saikni vai saistību ar kādu kopienu vai grupu, kurai ir kāda kopīga aizsargājama iezīme, vai uz to atbalstu vai piederību šādai kopienai vai grupai³⁹. Tās ir “identitātes” vai “vēstījuma” darbības, jo paustie vēstījumi, proti, ka cietušie, pret kuriem tiek vērsts nodarījums, nepieder šai sabiedrībai, tiek adresēti ne tikai cietušajam, bet arī attiecīgajai kopienai vai grupai⁴⁰. Tāpēc nodarījuma izdarītāja motīvam ir būtiska nozīme, jo tas ļauj šos nodarījumus nošķirt no citiem noziegumiem un noteikt to īpašo smagumu, ņemot vērā nodarījumu konkrēto ietekmi uz atsevišķu cietušo personu, kopienām un sabiedrību kopumā⁴¹.

Naida elements raksturo gan naida runu, gan naida noziegumus. Naidis noved pie personas vai grupas noniecināšanas un cilvēka cieņas apdraudēšanas. Tas noliedz šo personu kā sabiedrības locekli vienlīdzīgās tiesības⁴², ieskaitot tiesības piedalīties politiskajā vai sociālajā dzīvē, kas ir pamatprincipi, uz kuriem balstās ES. Ir būtiski saprast, ko nozīmē naidis pret cilvēkiem ar aizsargājamām iezīmēm, lai to atpazītu un lai vainīgos sauktu pie atbildības un sodītu atbilstoši mūsu krimināltiesību sistēmām.

³⁴ ECRI, Vispārējās politikas ieteikums Nr. 15 par naida runas apkarošanu, 3. lpp.

³⁵ Šī ir darba definīcija, ko EDSO izmanto savos ziņojumos par rasistiska un ksenofobiska naida noziegumiem (2021), ar dzimumu saistīta naida noziegumiem (2021), antisemitiska naida noziegumiem (2019) un pret musulmaņiem vērsta naida noziegumiem (2018), pamatojoties uz EDSO Ministru padomes 2009. gada 2. decembra Lēmumu Nr. 9/09 par naida noziegumu apkarošanu, par ko vienprātīgi vienojās visas EDSO valstis, ieskaitot visas ES dalībvalstis. Šādas definīcijas pamatā esošā koncepcija un tās praktiskā ietekme ir sīkāk izskaidrota EDSO ODIHR ceļvedī ‘[Hate Crime Laws A Practical Guide](#)’ (2009) (Ar naida noziegumiem saistīti tiesību akti. Praktisks ceļvedis), 2009. gads, 16. lpp.

³⁶ Saskaņā ar Pamatlēmuma 1. panta 1. punkta a) apakšpunktu dalībvalstīm ir jāparedz sods par šādu rīcību: “publisks aicinājums uz vardarbību vai naidu, kas vērsts pret personu grupu vai šādas grupas locekli, ko raksturo rase, ādas krāsa, reliģija, izcelsme, nacionālā vai etniskā piederība”.

³⁷ Sk. 4. pantu: “Attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas nav 1. un 2. pantā minētie noziedzīgie nodarījumi, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka rasistisku un ksenofobisku motivāciju uzskata par atbildību pastiprinošu apstākli vai ka tiesas tādu motivāciju var ņemt vērā, nosakot sankcijas.”

³⁸ Piemēram, noziegumi pret personas dzīvību, fizisko neaizskaramību vai īpašumu.

³⁹ Sk. atbalsta pētījuma 2.4.2. iedaļu.

⁴⁰ EDSO ODIHR, ‘[Hate Crime Laws, A Practical Guide](#)’ (Ar naida noziegumiem saistīti tiesību akti. Praktisks ceļvedis).

⁴¹ Sk. [norādījumus](#) par to, kā praktiski piemērot Padomes Pamatlēmumu 2008/913/TI par krimināltiesību izmantošanu cīņā pret noteiktiem rasisma un ksenofobijas veidiem un izpausmēm.

⁴² EDSO ODIHR, ‘[Hate Crime Laws, A Practical Guide](#)’ (Ar naida noziegumiem saistīti tiesību akti. Praktisks ceļvedis).

Ņemot vērā īpašo elementu, kas raksturo naida runu un naida noziegumus, t. i., naidu, kas vērstas pret personām vai grupām, kurām ir kopīgas (vai par kurām uzskata, ka tām ir kopīgas) aizsargājamās iezīmes, naida runu un naida noziegumus var uzskatīt par “noziegumu jomu” LESD 83. panta 1. punkta nozīmē.

Līdzīgi citiem ES noziegumiem, kuriem ir kāds kopīgs elements, piemēram, organizētā noziedzība vai terorisms, naids pret cilvēkiem ar aizsargājamām iezīmēm ir vienojošais faktors plašākai noziegumu grupai. Galvenais un kopīgais mērķis kriminālatbildības noteikšanai par naida runu un naida noziegumiem ir apkarot šādu naidu, kas abas šīs nodarījumu kategorijas saista vienā “noziegumu jomā”. Naida runas un naida noziegumu kā noziegumu jomas pievienošana ļautu Komisijai otrajā posmā ierosināt sekundāros tiesību aktus, kas īpaši attiektos uz saistītajām sabiedrības attīstības tendencēm un problēmām, kuras radīsies un attīstīsies nākotnē.

3.2. Naida runa un naida noziegumi kā īpaši smagu noziegumu joma

Naida runa un naida noziegumi ir īpaši smagi noziegumi, jo to nelabvēlīgā ietekme uz indivīdiem un sabiedrību kopumā apdraud ES pamatus.

3.2.1. Ietekme uz kopīgajām vērtībām

Naida runa un naida noziegumi ir pretrunā ES kopīgajām vērtībām un pamattiesībām, kas ir nostiprinātas LES 2. un 6. pantā, kā arī Hartā.

Ņemot vērā šādas rīcības ietekmi uz vērtībām un pamattiesībām, tās īpašais smagums ir konsekventi atzīts Eiropas Cilvēktiesību tiesas (“ECT”) judikatūrā. ECT ir noteikusi, ka gadījumā, ja darbības, kas ir smagi noziedzīgi nodarījumi, ir vērstas pret personas fizisko vai garīgo neaizskaramību, tikai efektīvi krimināltiesību mehānismi var nodrošināt pienācīgu aizsardzību un kalpot kā atturošs faktors. ECT jo īpaši uzskata, ka krimināltiesību pasākumi ir vajadzīgi attiecībā uz tiešiem vārdiskiem uzbrukumiem un fiziskiem draudiem, kuru pamatā ir diskriminējoša attieksme⁴³.

Atzīstot, ka iecietība un vienlīdzīga cieņa pret visiem cilvēkiem veido demokrātiskas un plurālistiskas sabiedrības pamatu, ECT uzskata, ka varētu būt nepieciešams “*demokrātiskās sabiedrībās sodīt vai novērst visas izpausmes formas, kas izplata, kūda, veicina vai attaisno neiecietībā pamatotu naidu*”⁴⁴. ECT arī norādīja, ka pret personām, kas ir atbildīgas par nopietnākajām naida izpausmēm, kūdot citus uz vardarbību, kā galējo līdzekli varētu izmantot arī kriminālsodus. Šo iemeslu dēļ ECT judikatūrā ir konsekventi atzīts, ka tiesības uz vārda brīvību neliedz piemērot krimināltiesību normas, lai reaģētu uz noteiktiem naida runas veidiem⁴⁵.

3.2.2. Nelabvēlīga ietekme uz atsevišķām cietušām personām un to kopienām

⁴³ ECT 2020. gada 14. janvāra spriedums lietā *Beizaras un Levickas pret Lietuvu*, 111. punkts un tajā citētā judikatūra.

⁴⁴ ECT 2006. gada 6. jūlija spriedums lietā *Erbakan pret Turciju*, 56. punkts.

⁴⁵ ECT 2003. gada 24. jūnija lēmums lietā *Garaudy pret Franciju*, 1. punkts; 2003. gada 13. novembra lēmums lietā *Gündüz pret Turciju*, 37. punkts; 2004. gada 16. novembra lēmums lietā *Norwood pret Apvienoto Karalisti*; 2008. gada 10. jūlija spriedums lietā *Soulas un citi pret Franciju*, 47. punkts; 2012. gada 9. februāra spriedums lietā *Vejdeland un citi pret Zviedriju*, 59. punkts.

Par naida runas un naida noziegumu īpašo smagumu liecina kaitējums, ko tie rada atsevišķām cietušām personām, plašākām kopienām, kā arī sabiedrībai kopumā.

Naida runa un naida noziegumi pārkāpj cietušo pamattiesības uz cieņu un līdztiesību. Tiem ir smagas un bieži vien ilglaicīgas sekas uz cietušo fizisko un garīgo veselību un labbūtību.

Pret naida runas upuriem un naida noziegumos cietušajiem vēršas šo personu nemainīgo un nemaināmo vai to identitātes pamatā esošo iezīmju dēļ⁴⁶. Savas identitātes dēļ viņi jūtas nenovērtēti, nevēlami, nomelnoti un nicināti sabiedrībā. Papildus nelabvēlīgajai ietekmei uz fizisko veselību naida darbību radītais garīgais kaitējums (piemēram, apziņa, ka ir notikusi vardarbība, un pazemojuma sajūta) faktiski bieži vien ir nopietnāks par fizisko kaitējumu, ko radījis pats vardarbības akts⁴⁷. Naida noziegumos cietušie var izjust smagas traumas simptomus, piemēram, depresiju, aizdomīgumu, sevis vainošanu un pastiprinātu nošķirtības sajūtu. Tieši šīs sajūtas naida noziegumus atšķir no citiem noziegumu veidiem. Turklāt daudzi naida noziegumos cietušie vaino sevi un viņiem trūkst pašpārliecības⁴⁸.

Kopumā naida noziegumos cietušie ir arī spiesti dzīvot bailēs no atkārtotas viktimizācijas, un mazāk aizsargātās grupas, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēki, bērni un personas ar fizisku un garīgu invaliditāti, ir vēl neaizsargātākas, kad, ikdienā izmantojot saziņu tiešsaistē, pret tām tiek vērsta naida runa. Naida runas upuri ir pakļauti arī politiskai un sociālai atstumtībai, kas neļauj tiem piekļūt medicīniskajai aprūpei un citiem vitāli svarīgiem pakalpojumiem⁴⁹. Turklāt cietušos, kuri tomēr ziņo par naida pieredzi, bieži apdraud sekundāra viktimizācija⁵⁰, kas tiem var nodarīt vēl lielāku kaitējumu. Cietušo bērnu gadījumā naida runa var nopietni kaitēt viņu ilgtermiņa personīgajai attīstībai.

Naida izraisītie noziegumi nes vēstījumus par veselu grupu un kopienu atstumšanu un noniecināšanu, un personas, kas veido šīs grupas un kopienas, piedzīvo bailes un jūtas pakļautas turpmāku uzbrukumu riskam⁵¹. Jānorāda, ka naida runa un naida noziegumi var atbalsoties nodarījuma izdarītāja sekotāju vidū, turpinot baiļu izplatīšanu un iebiedēšanu.

⁴⁶ Eiropas Parlamenta Iekšpolitikas ģenerāldirektorāta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departaments, [“Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches”](#) (Naida runa un naida noziegumi Eiropas Savienībā un tiešsaistes satura regulējuma pieeju izvērtējums), 2020. gada jūlijs, 23. lpp.

⁴⁷ Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (“FRA”), [“Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims’ rights”](#) (Naida noziegumu problēmas aktualizācija Eiropas Savienībā: cietušo tiesību atzīšana), 2012. gads, 20. lpp. Layla Okhai, [“How hate crime impacts mental health”](#) (Kā naida noziegumi ietekmē garīgo veselību), *Diverse Minds*, 2018. gads.

⁴⁸ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.3., 4.3.3. un 5.2.3. iedaļu.

⁴⁹ ANO [“Guidance Note on Addressing and Countering COVID-19 related Hate Speech”](#) (Norādījumi par to, kā novērst un apkarot ar Covid-19 saistītu naida runu), 2020. gada 11. maijs.

⁵⁰ Viktimizācija, ko rada nevis noziedzīgā nodarījuma tiešās sekas, bet gan tas, kā pret cietušo izturas policija un krimināltiesību sistēma. Sk. atbalsta pētījuma 4.2.3., 4.3.3. un 5.2.3. iedaļu.

⁵¹ EDSO ODIHR, [“Understanding the Needs of Hate Crime Victims”](#) (Kā saprast naida noziegumos cietušo vajadzības), 2020. gads, 13. lpp. Piemēram, liela daļa lesbiešu, geju un biseksuālu izvairās no noteiktām vietām, jo baidās no uzbrukumiem, draudiem vai aizskaršanas. Tāpat 37–41 % transpersonu un interseksuālu norādīja, ka viņi “bieži” vai “vienmēr” izvairās no noteiktām vietām tā paša iemesla dēļ. FRA (2020), *EU-LGBTI II*, [“A long way to go for LGBTI equality”](#) (Tāls ceļš līdz LGBTI līdztiesībai), 47. lpp.

Tādējādi turpinās arī naida runa un naida noziegumi, kas tiek vērsti pret citām personām, kuras uzskata par tādām, kam ir līdzīgas aizsargājamās iezīmes vai kas ir saistītas ar cietušo⁵².

3.2.3. Nelabvēlīga ietekme uz sabiedrību kopumā

Naida runai un naida noziegumiem ir arī spēcīga sociālā dimensija. Tie apdraud demokrātiskās vērtības, sociālo stabilitāti un mieru⁵³, kā arī pastiprina sociālo šķelšanos, iedragā sociālo kohēziju un izraisa represijas, kas noved pie vardarbības un atbildes vardarbības⁵⁴. Komisijas mērķorientētās apspriešanās respondenti apliecināja arī konflikta, baiļu, polarizācijas un radikalizācijas gaisotni, ko rada naida motivētas darbības.

Naida runa un naida noziegumi nelabvēlīgi ietekmē pamattiesības, jo īpaši cilvēka cieņu, līdztiesību un vārda brīvību. To atturošā ietekme uz vārda brīvību var novest pie tā, ka sociālo mediju lietotāji atturas no iesaistīšanās publiskās debatēs tajās redzamā naidīgā satura dēļ⁵⁵. Naidis arī negatīvi ietekmē politisko dialogu un iedzīvotāju gatavību iesaistīties politikā un pildīt oficiālas funkcijas, kas ietver publiskās atpazīstamības elementu, piemēram, uzņemoties parlamenta deputāta, mēra vai politiķa pienākumus⁵⁶. Attiecībā uz sievietēm sabiedriskajā dzīvē apsekojums, kurā piedalījās 123 deputātes no Eiropas valstu parlamentiem, parādīja, ka 46,9 % respondentu ir ziņojušas par saņemtiem nāves, izvarošanas vai piekaušanas draudiem un pret 58,2 % respondentu ir vērsti ar dzimumu saistīti tiešsaistes uzbrukumi sociālajos tīklos⁵⁷.

Žurnālisti bieži cieš⁵⁸ no naida runas sociālajos medijos, tāpēc viņi var vilcināties iesaistīties publiskajās debatēs vai pievērsties konkrētiem jautājumiem⁵⁹. Lai gan naida runa un draudi ir vērsti pret visiem žurnālistiem, statistika liecina, ka žurnālistes sievietes saskaras ar draudiem biežāk nekā šajā profesijā strādājošie vīrieši; it īpaši viņas cieš no aizskarošas izturēšanās tiešsaistē un saņem izvarošanas un slepkavības draudus, un pret viņām tiek vēsta naida kurināšana dzimuma dēļ⁶⁰. Šie uzbrukumi dažkārt ir rezultāts organizētām kampaņām, kuru mērķis ir diskreditēt vai apklusināt žurnālistes.

⁵² Sk. *FRA*, "[Making hate crime visible in the European Union: acknowledging victims' rights](#)" (Naida noziegumu problēmas aktualizācija Eiropas Savienībā: cietušo tiesību atzīšana), 2012. gads, 19. lpp.

⁵³ Sk. [ANO stratēģiju un rīcības plānu attiecībā uz naida runu](#), 2019. gada maijs; [Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību](#) (Eiropas Padome).

⁵⁴ Sk. Eiropas Parlamenta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departamenta pasūtīto pētījumu "[Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches](#)" (Naida runa un naida noziegumi Eiropas Savienībā un tiešsaistes satura regulējuma pieeju izvērtējums), 2020. gada jūlijs; EDSO ODIHR, "[Hate Crime Laws, A Practical Guide](#)" (Ar naida noziegumiem saistīti tiesību akti. Praktisks ceļvedis), 2009. gads.

⁵⁵ Saskaņā ar Norvēģijā veikto [pētījumu](#) katrs piektais (19 %) sociālo mediju lietotājs atturas no iesaistīšanās publiskās debatēs tajās redzamā naidīgā satura dēļ. Minoritāšu grupām piederošo lietotāju vidū šis īpatsvars palielinās līdz 36 %.

⁵⁶ Eiropas Parlamenta Pilsoņu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departamenta pasūtītais pētījums "[Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches](#)" (Naida runa un naida noziegumi Eiropas Savienībā un tiešsaistes satura regulējuma pieeju izvērtējums), 2020. gada jūlijs.

⁵⁷ <https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2018-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliaments-in-europe>; sk. arī <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/03/online-violence-against-women-chapter-2/#topanchor>.

⁵⁸ Skatīt Komisijas Ieteikumu par aizsardzības, drošības un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu žurnālistiem un citiem mediju profesionāļiem Eiropas Savienībā, [C\(2021\) 6650 final](#), 16.9.2021.

⁵⁹ [2016. gada Eiroparometra aptauja Nr. 452](#) parādīja, ka trīs ceturtdaļas žurnālistu ir saskārušies ar naida runu sociālajos medijos un puse no tiem līdz ar to vilcinās iesaistīties publiskajās debatēs.

⁶⁰ Augstā cilvēktiesību komisāra birojs, īpašā referenta jautājumos par vardarbību pret sievietēm, tās iemesliem un sekām [paziņojums](#).

Naida runa var izraisīt ne tikai konfliktus, bet arī būt par iemeslu naida noziegumiem⁶¹. Pierādījumi norāda uz “naida piramīdu”⁶² jeb “kaitējuma kāpnēm”, kuru pamatā ir aizspriedumu izraisītas darbības (piemēram, iebiedēšana, izsmiešana, dehumanizācija), kam seko diskriminācija (piemēram, ekonomiskā, politiskā) un, visbeidzot, aizspriedumu motivēta vardarbība, tāda kā slepkavība, izvarošana, uzbrukums, terorisms, vardarbīgs ekstrēmisms, pat genocīds⁶³. Pētījumi liecina, ka pastāv saikne starp mērķtiecīgiem, diskriminējošiem tvītiem, kas tiek publicēti kādā pilsētā, un naida noziegumu lielo skaitu tajā⁶⁴. Apvienoto Nāciju Organizācija (“ANO”) norāda, ka *“kūdīšana uz vardarbību, kas tiek vērsta pret kopienām vai indivīdiem, pamatojoties uz to identitāti, var veicināt nežēlīgu noziegumu iespējamību vai gatavošanos tiem (..), un tā ir gan brīdinājuma zīme, gan šo noziegumu riska agrīns rādītājs”*⁶⁵.

Pētījumi arī liecina, ka naida runa sociālajos medijos veicina pret minoritātēm vērsto noziegumu skaita pieaugumu reālajā pasaulē⁶⁶. Naida runa tiešsaistē ir veicinājusi lielāku vardarbību pret bēgļiem un imigrantiem, etniskajām un reliģiskajām minoritātēm un LGBTIK⁶⁷. Pakļaušana naida runai vai kļūšana par naida runas objektu var veicināt arī radikalizācijas un vardarbīga ekstrēmisma procesu. Naidīgi izteikumi var tikt pausti tiešsaistē un bezsaistē runu un propagandas veidā, bet tie var arī izraisīt vardarbīgu ekstrēmistu vai teroristu uzbrukumus. Tas var radīt graujošas un fatālas sekas sabiedrībai⁶⁸.

Atgādinot, ka internets ir radījis jaunu dimensiju seksistiskas naida runas paušanai, Eiropas Padome ir uzsvērusi, ka seksistiska naida runa *“var izvērsties atklāti agresīvās un draudpilnās darbībās, tostarp seksuālā vai citā vardarbībā, potenciāli nāvējošā darbībā vai paškaitējumā, vai musināt uz tām”*⁶⁹. Šajā sakarā īpašas bažas rada tādu tiešsaistes grupu un

⁶¹ Eiropas Padome, [Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību](#).

⁶² Sk. [Anti-Defamation League](#), 2018. gads.

⁶³ Sk. izpēti [ziņojumu](#), ko projekta *SELMA (Social and Emotional Learning for Mutual Awareness)* ietvaros publicējis *European Schoolnet*, 33. lpp.

⁶⁴ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.3. iedaļu.

⁶⁵ Apvienoto Nāciju Organizācija, [“Plan of Action for Religious Leaders and Actors to Prevent Incitement to Violence that Could Lead to Atrocity Crimes”](#) (Rīcības plāns reliģiskajiem līderiem un dalībniekiem, kura mērķis ir novērst kūdīšanu uz vardarbību, kas var novest pie nežēlīgiem noziegumiem), 2017. gada jūlijs.

⁶⁶ Piemēram, Kārdifas universitātes *HateLab* projekta [pētījumā](#) tika konstatēts, ka, palielinoties no vienas atrašanās vietas publicēto “naida tvītu” skaitam, pieaug arī rasistiski un reliģiski motivētu noziegumu skaits, to vidū vardarbība, aizskaroša izturēšanās un kriminālsodāms kaitējums.

⁶⁷ Eiropas Parlamenta 2018. gada 25. oktobra rezolūcija par neofašistu vardarbības palielināšanos Eiropā ([2018/2869\(RSP\)](#)).

⁶⁸ Sk. arī *OCCI* izpēti [ziņojumu “Hate Speech and Radicalisation Online”](#) (Naida runa un radikalizācija tiešsaistē), *Johannes Baldauf, Julia Ebner un Jakob Guhl* (red.), 2019. gads.

⁶⁹ Ministru komitejas [Ieteikums](#) CM/Rec(2019)1 dalībvalstīm par seksisma novēršanu un apkarošanu, 2019. gada 27. marts, 9. lpp.

kopienu kā *Manosphere*⁷⁰ un *Incel*⁷¹ parādīšanās, jo tie ir jauni starptautiski forumi, kas veicina un izplata seksismu un naidīgumu pret sievietēm⁷².

3.2.4. Naida runas un naida noziegumu mērogs

Katrs desmitais Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras ("FRA") LGBTIK apsekojuma respondents (11 %) norādīja, ka savas LGBTIK identitātes dēļ viņš ir piedzīvojis fiziskus vai seksuālus uzbrukumus (turklāt respondenti — transpersonas un interseksuāli fiziskus vai seksuālus uzbrukumus šajā laikposmā ir piedzīvojuši vēl biežāk: attiecīgi 17 % un 22 %), bet 51 % 15–17 gadus vecu respondentu ziņoja par aizskarošu izturēšanos skolā⁷³.

Covid-19 pandēmijas laikā ir pieaudzis tādu naida runas gadījumu un naida noziegumu skaits, kas tiek vērsti pret Āzijas izcelsmes personām, jo īpaši ķīniešiem, vai personām, kas tiek uzskatītas par Āzijas izcelsmes personām⁷⁴; šie gadījumi ietver rasistiskus uzbrukumus un piekaušanu, vardarbīgu iebiedēšanu, draudus un rasistisku vardarbību⁷⁵. FRA apsekojums rāda, ka romu, kā arī Subsahāras vai Ziemeļāfrikas izcelsmes respondenti saskaras ar augstāku naida motivētas diskriminācijas, aizskarošas izturēšanās un vardarbības līmeni⁷⁶.

Saskaņā ar FRA 2018. gada apsekojumu par antisemitismu 40 % ebreju Eiropas Savienībā baidās no fiziskiem uzbrukumiem⁷⁷. Saskaņā ar FRA 2017. gada ES minoritāšu un diskriminācijas⁷⁸ apsekojuma rezultātiem iepriekšējos 12 mēnešos 27 % musulmaņu bija saskārušies ar naida motivētas aizskarošas izturēšanās gadījumiem, turklāt to musulmaņu sievietes vidū, kuras sabiedrībā valkā galvas lakatu, šis īpatsvars ir augstāks (31 %).

Pret sievietēm un jo īpaši jaunām sievietēm vēršas ar dzimumbalstītu naida runu gan tiešaistē, gan bezsaistē⁷⁹. Saskaņā ar 2020. gada globālā apsekojuma rezultātiem 52 % jaunu sievietes un meiteņu ir saskārušās ar vardarbību tiešaistē, ieskaitot draudus⁸⁰.

⁷⁰ Pret feminismu vērsts tiešaistes forums, kurā pulcējas vīrieši, lai apspriestu dzimuma, līdztiesības un vīrišķības jautājumus no stingras vīriešu pozīcijas; 59. zemsvītras piezīme *Center For Digital Pædagogik*, "[The Angry Internet: A threat to gender equality, democracy & wellbeing](#)" (Dusmīgais internets: drauds dzimumu līdztiesībai, demokrātijai un labklājībai), 2020. gads.

⁷¹ Kustība/kopiena, kas bēdīgo slavu ieguva galvenokārt dažu pēdējo gadu laikā; "the INvoluntary CElibate men blame their misfortune on women, sexually greedy men and society" (Piespiedu celibātā dzīvojoši vīrieši savās neveiksmēs vaino sievietes, seksuāli alkatīgus vīriešus un sabiedrību), *Center For Digital Pædagogik*, "[The Angry Internet: A threat to gender equality, democracy & wellbeing](#)" (Dusmīgais internets: drauds dzimumu līdztiesībai, demokrātijai un labklājībai), 2020. gads.

⁷² *Center For Digital Pædagogik*, "[The Angry Internet: A threat to gender equality, democracy & wellbeing](#)" (Dusmīgais internets: drauds dzimumu līdztiesībai, demokrātijai un labklājībai), 2020. gads.

⁷³ FRA, [apsekojums EU-LGBTI II](#), 2020. gads.

⁷⁴ Eiropas Padome, ECRI, [gada ziņojums par ECRI darbību](#), 2021. gada marts; *Human Rights Watch*, "Covid-19 Fueling Anti-Asian Racism and Xenophobia Worldwide" (Covid-19 veicina pret aziātiem vērstu rasismu un ksenofobiju visā pasaulē), 2020. gads.

⁷⁵ *Human Rights Watch*, "Covid-19 Fueling Anti-Asian Racism and Xenophobia Worldwide" (Covid-19 veicina pret aziātiem vērstu rasismu un ksenofobiju visā pasaulē), 2020. gads.

⁷⁶ FRA, "[EU-MIDIS II: Second European Union Minorities and Discrimination Survey](#)" (*EU-MIDIS II*: Eiropas Savienības minoritāšu un diskriminācijas otrais apsekojums), 2017. gads.

⁷⁷ FRA, "[Experiences and perceptions of antisemitism - Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU](#)" (Antisemitisma pieredze un uztvere. Otrais apsekojums par diskrimināciju un naida noziegumiem pret ebrejiem Eiropas Savienībā), 2018. gada 10. decembris.

⁷⁸ FRA, Eiropas Savienības minoritāšu un diskriminācijas otrais [apsekojums](#), 2017. gada 21. septembris.

⁷⁹ Eiropas Padome, "[Combating sexist hate speech](#)" (Seksistiskas naida runas apkarošana).

⁸⁰ Sk. [apsekojumu](#), ko veikušas organizācijas *World Wide Web Foundation* un *World Association of Girl Guides and Girls Scouts*, izmantojot UNICEF platformu *U-Report*, 2020. gada februāris.

Turklāt ir arī personas, kurām ir divas vai vairākas aizsargājamas iezīmes, piemēram, krāsainās sievietes, kas aizskarošos vai “problemātiskos” tvītos var tikt pieminētas ar 84 % lielāku varbūtību nekā baltās sievietes⁸¹.

ANO ir paudusi bažas par naida runu, kas vērsta pret vecāka gadagājuma cilvēkiem un ir “parādījusies publiskās debatēs un sociālajos medijos kā paaudžu savstarpējā aizvainojuma izpausme”⁸². Personas ar invaliditāti ir pakļautas lielākam riskam kļūt par cietušajiem vardarbīgos noziegumos, ieskaitot naida noziegumus, vai saskarties ar naida runu⁸³. Atsauksmes par Komisijas rīkoto apspriešanos liecināja, ka dažās valstīs 21 % naida noziegumu, par kuriem ziņots iestādēm, ir vērsti pret personām ar invaliditāti⁸⁴. Parasti šie cilvēki kļūst par cietušajiem tikai tāpēc, ka viņiem ir invaliditāte, tiek uzskatīts, ka viņiem ir invaliditāte, vai viņi tiek saistīti ar kādu personu, kurai ir invaliditāte⁸⁵. Turklāt Pasaules Veselības organizācija uzskata, ka sabiedrības novecošanas dēļ nepieļaujama izturēšanās pret vecāka gadagājuma cilvēkiem, visticamāk, kļūs par aizvien lielāku problēmu⁸⁶.

Šie skaitļi atspoguļo tikai aisberga redzamo daļu, jo par visiem incidentiem netiek ziņots un visi incidenti netiek reģistrēti⁸⁷, turklāt datu vākšanas metodes nav salīdzināmas⁸⁸. Piemēram, avoti⁸⁹ liecina, ka netika ziņots par 88 % pret romiem vērsto naida motivēto fizisko uzbrukumu un policijai vai kādai citai organizācijai par nopietnāko incidentu neziņoja 79 % ebreju, kas saskārās ar antisemitisku aizskarošu izturēšanos. Savukārt par fizisku vai seksuālu vardarbību pret LGBTIK tika ziņots tikai vienā gadījumā no pieciem (21 %) ⁹⁰. Vecums ir piemērs tam, ka tā neatzīšana par vienu no iemesliem kūdīšanai uz naida runu un naida noziegumiem un sankciju trūkums par saistītiem noziedzīgiem nodarījumiem noved pie tā, ka tiek mazāk ziņots un trūkst informācijas par naida runu un naida noziegumiem, kas vērsti pret vecāka gadagājuma cilvēkiem⁹¹. Proti, AGE platforma⁹² pauž nožēlu par šo “*realitātes slēpšanu, neraugoties uz satraucošo izplatību visā Eiropā*”, un norāda, ka gados vecāku

⁸¹ Amnesty International, “[Troll Patrol Findings: Using Crowdsourcing, Data Science & Machine Learning to Measure Violence and Abuse against Women on Twitter](#)” (Troll Patrol konstatējumi: kolektīvo pakalpojumu, datu zinātnes un mašīnmācīšanās izmantošana pret sievietēm vērstas vardarbības un nepieļaujamās izturēšanās novērtēšanai vietnē Twitter), 2018. gads.

⁸² ANO politiskais apskats “[The Impact of COVID-19 on older persons](#)” (Covid-19 ietekme uz vecāka gadagājuma cilvēkiem), 2020. gada maijs.

⁸³ FRA, “[Equal protection for all victims of hate crime. The case of people with disabilities](#)” (Vienlīdzīga aizsardzība visiem naida noziegumos cietušajiem. Personas ar invaliditāti), 2015. gada marts.

⁸⁴ Sk. atbalsta pētījuma VII pielikumu.

⁸⁵ FRA, “[Equal protection for all victims of hate crime. The case of people with disabilities](#)” (Vienlīdzīga aizsardzība visiem naida noziegumos cietušajiem. Personas ar invaliditāti), 2015. gada marts, 2. lpp.

⁸⁶ Pasaules Veselības organizācija, “[Elder Abuse](#)” (Nepieļaujama izturēšanās pret vecāka gadagājuma cilvēkiem), 2021. gads.

⁸⁷ Sk. arī EDSO ODIHR [teikto](#), ka, neregistrējot naida noziegumus, cietušie un viņu vajadzības pārāk bieži paliek nepamanītas, 2020. gada 16. novembris.

⁸⁸ Saskaņā ar atbalsta pētījumu, kura pamatā ir apspriešanās ar ieinteresētajām personām, lielākā daļa ieinteresēto personu uzskatīja, ka viņu dalībvalstīs netiek ziņots par visiem naida runas un naida noziegumu incidentiem.

⁸⁹ Sk. FRA apsekojumu “[Roma and Travellers in Six Countries](#)” (Romi un klejotāji sešās valstīs), 2020. gads, un FRA apsekojumu “[Experiences and perceptions of antisemitism - Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU](#)” (Antisemitisma pieredze un uztvere. Otrais pētījums par diskrimināciju un naida noziegumiem pret ebrejiem Eiropas Savienībā), 2018. gads.

⁹⁰ FRA, EU-LGBTI II, “[A long way to go for LGBTI equality](#)” (Tāls ceļš līdz LGBTI līdztiesībai), 38. un 46. lpp.

⁹¹ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.3. iedaļu.

⁹² AGE Platform Europe ir tādu Eiropas bezpeļņas organizāciju tīkls, kurās darbojas cilvēki vecumā no 50 gadiem un kas ir paredzētas šiem cilvēkiem; sk. AGE Platform Europe atbildi saistībā ar Komisijas apspriešanos.

cietušo nepamanāmību un aizsardzības trūkumu pastiprina nepietiekama informētība par vecumu kā par vienu no pamudinājumiem naida noziegumiem.

3.2.5. *Krimināltiesiskā reakcija dalībvalstīs*

Ņemot vērā iepriekš aprakstītās ietekmes nopietnību, dalībvalstis ir noteikušas kriminālbildību par konkrētiem naida runas un naida noziegumu veidiem. Kriminālbildības noteikšana par šīm darbībām nozīmē īpašu sabiedrības nosodījumu. Tā norāda uz šo darbību sevišķo smagumu un bīstamību, kas īpaši apdraud pamattiesības.

Transponējot Pamatlēmumu valstu tiesību aktos, visās dalībvalstīs tika noteikta kriminālbildība par **naida runu** rases, ādas krāsas, reliģijas, izcelsmes un nacionālās vai etniskās piederības dēļ⁹³. Papildus tam dalībvalstis ir skaidri noteikušas kriminālbildību par naida runu arī saistībā ar citām aizsargājamām iezīmēm: 20 dalībvalstis ir noteikušas kriminālbildību par naida runu seksuālās orientācijas dēļ⁹⁴, bet 17 dalībvalstis — dzimuma/dzimtes dēļ⁹⁵. Turklāt 14 dalībvalstis ir noteikušas kriminālbildību par naida runu invaliditātes dēļ⁹⁶, bet 6 dalībvalstis — vecuma dēļ⁹⁷. Savukārt 8 dalībvalstis⁹⁸ (kā alternatīvu vai papildus) ir noteikušas kriminālbildību par naida runu, nenorādot grupu aizsargājamās īpašības un atstājot kriminālbildības noteikšanu par naida runu atklātu, lai aizsargātu jebkuru minoritāšu grupu vai iedzīvotāju daļu⁹⁹.

Arī par **naida noziegumiem** dalībvalstīs ir plaši noteikta kriminālbildība vai nu kā par atsevišķu nodarījumu konkrētu noziegumu gadījumā, vai kā par vispārēju atbildību pastiprinošu apstākli visos noziegumos, kas izdarīti aizspriedumu dēļ. Papildus tādai kriminālbildības noteikšanai par naida noziegumiem rases, ādas krāsas, reliģijas, izcelsmes vai nacionālās vai etniskās piederības dēļ, kas izriet no Pamatlēmuma transponēšanas valstu tiesību aktos, 19 dalībvalstis ir noteikušas kriminālbildību par naida noziegumiem seksuālās orientācijas dēļ¹⁰⁰, bet 17 dalībvalstis — dzimuma/dzimtes dēļ¹⁰¹. 13 dalībvalstis ir noteikušas kriminālbildību par naida noziegumiem invaliditātes dēļ¹⁰², bet 10 dalībvalstis — vecuma dēļ¹⁰³. Turklāt 15 dalībvalstis¹⁰⁴ ļauj valsts tiesām, pieņemot lēmumu par kriminālsodu saistībā ar jebkuru noziegumu kā alternatīvu vai papildus atsevišķam nodarījumam naida noziegumu jomā, ņemt vērā nodarījuma izdarītāja motivāciju. Dažas dalībvalstis arī nav

⁹³ Tie ir iemesli, kas noteikti iepriekš minētajā Pamatlēmumā; sk. arī atbalsta pētījuma 4.2.1. un 4.3.1. iedaļu. Tomēr transponēšana ne vienmēr ir bijusi pareiza vai pilnīga. Tāpēc Komisija pret dažām dalībvalstīm ir uzsākusi pārkāpuma procedūras.

⁹⁴ BE, DK, EE, IE, EL, ES, FR, HR, CY, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PT, SI, SK, FI, SE.

⁹⁵ Šajā grupā 14 dalībvalstis (BE, EE, ES, FR, HR, CY, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT un SI) kā iemeslu min tieši dzimumu/dzimti, 10 dalībvalstis (EL, ES, FR, HR, CY, LU, HU, MT, PT, SE) norāda (kā alternatīvu vai papildus) dzimtisko identitāti, bet 2 dalībvalstis (BE un EL) atsaucas uz dzimuma iezīmēm.

⁹⁶ BE, EL, ES, FR, HR, LV, LT, LU, HU, NL, AT, PT, SI, FI.

⁹⁷ BE, ES, LV, LT, LU, AT.

⁹⁸ CZ, DE, HR, LV, HU, RO, SI, FI.

⁹⁹ Piemēram, Vācijas tiesību aktos ir paredzēta kriminālbildība par naida runu, kas vērsta pret grupām, kurām ir kāda kopīga specifiska iezīme, piemēram, pret rasu vai reliģiskajām grupām, kā arī pret “iedzīvotāju daļām”.

¹⁰⁰ BE, DK, EL, ES, FR, HR, CY, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PT, RO, SI, SK, FI, SE. Jānorāda, ka dažas dalībvalstis ir noteikušas kriminālbildību tikai par konkrētiem nodarījumiem saistībā ar seksuālo orientāciju.

¹⁰¹ Šajā grupā 13 dalībvalstis (BE, ES, FR, CY, LT, LU, MT, AT, PT, RO, SI, SK, FI) kā iemeslu min tieši dzimumu/dzimti, 11 dalībvalstis (BE, EL, ES, FR, HR, CY, LU, HU, MT, PT, SE) norāda (kā alternatīvu vai papildus) dzimtisko identitāti, bet 4 dalībvalstis (BE, EL, FR, MT) atsaucas uz dzimuma iezīmēm.

¹⁰² BE, EL, ES, FR, HR, LT, LU, HU, MT, NL, AT, RO, FI.

¹⁰³ BE, ES, FR, HR, LT, LU, MT, AT, RO, FI.

¹⁰⁴ BG, CZ, DK, DE, EE, HR, LV, HU, AT, PL, PT, RO, SI, FI, SE.

noteikušas aizsargājamās iezīmes, lai potenciāli aptvertu naida noziegumus, kuru pamatā ir jebkāda veida neiecietība.

3.3. Naida runas un naida noziegumu pārrobežu dimensija

Naida runas un naida noziegumu pārrobežu dimensiju apliecina šo parādību **būtība un ietekme**, kā arī tas, ka pastāv **īpaša nepieciešamība tās apkarot kopīgi**.

Tas ir skaidrs attiecībā uz **naida runu** tiešsaistē. Ņemot vērā interneta pārrobežu raksturu, naida runa tiešsaistē izplatās strauji un ir pieejama ikvienam un jebkurā vietā. Tas ļauj naida grupām vieglāk paplašināt savu mērķauditoriju, aptverot valstis, kurās ir līdzīga politiskā vai sociālā situācija¹⁰⁵. Pārrobežu dimensiju uzsvēra arī lielākā daļa ieinteresēto personu, kas piedalījās Komisijas mērķorientētās apspriešanās procesā, arī sniedzot konkrētus piemērus¹⁰⁶. Piemēram, naida runa dzimuma iezīmju dēļ un jo īpaši interseksuāli, kas arvien biežāk kļūst par mērķi naida runai, ko izplata grupas, kuras darbojas pāri robežām¹⁰⁷. Ar dzimumu saistītas naida runas visuresmi ir uzsvērusi arī Eiropas Padome¹⁰⁸, aicinot veikt stingrākus pasākumus, lai to apkarotu.

Savukārt naidu kurinošiem vēstījumiem, kas pausti bezsaistē (piemēram, drukātajā presē, televīzijas pārraidēs, politiskajās runās vai sporta pasākumos), pārrobežu dimensiju apliecina to ietekme, jo tos var viegli atveidot un plaši izplatīt pāri robežām. Vairāk nekā 80 % no mērķorientētās apspriešanās respondentiem uzskatīja, ka naida runai bezsaistē ir plašāka ietekme pāri robežām¹⁰⁹. Viņi norādīja, ka naidpilnos vēstījumus rada un izplata tīkli, kuru dalībnieki nāk no dažādām valstīm. Respondenti arī pauda, ka naida runas vēstījumu pamatā esošās ideoloģijas tiek izstrādātas starptautiskā mērogā, tāpēc tā ir pārrobežu parādība¹¹⁰.

Naida noziegumu pārrobežu dimensija ir tieši saistīta ar naida runas pārrobežu dimensiju. Naidis ceļo pāri valstu robežām, radot vardarbības spirāli. Līdzīgi kā naida runas gadījumā naida noziegumu pamatā esošās ideoloģijas var tikt izstrādātas starptautiskā mērogā un ātri izplatītas tiešsaistē. Naida noziegumus var veikt tīkli, kuru dalībnieki iesaistās no dažādām valstīm (Eiropas Savienībā vai ārpus tās) un kuri veicina, organizē vai veic fiziskus uzbrukumus. Organizācijas *Counter Extremism Project*¹¹¹, *The Soufan Center*¹¹² un *Anti-*

¹⁰⁵ Sk. atbalsta pētījuma 4.3.4. iedaļu; *Anti-Defamation League*, "[Soldiers of Odin USA: The Extreme European Anti-Refugee Group Comes to America](#)" (Odina kareivji ASV: pret bēgļiem vērsta Eiropas ekstrēmistu grupa ierodas Amerikā), 2016. gads; Odina kareivji ir pretrunīgi vērtēti pret imigrantiem, musulmaņiem un bēgļiem vērsta ideoloģiska grupa, kas izveidota Somijā un ir izplatījusies līdz Amerikas Savienotajām Valstīm.

¹⁰⁶ Konkrēts piemērs tiešsaistē izplatītās naida runas plašākai ietekmei pāri robežām ir Francijas galēji labējās intelektuālās kustības "Nouvelle Droite" kampaņa *#DefendEurope*; šis piemērs parāda galēji labējo grupu savstarpēji ideoloģiskās un pārrobežu sadarbības un mobilizācijas apmēru visā pasaulē, t. i., Apvienotajā Karalistē, Austrijā, Francijā, Vācijā, Zviedrijā, Nīderlandē, Norvēģijā, Itālijā un ASV; sk. atbalsta pētījuma 4.3.4. iedaļu.

¹⁰⁷ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.4. iedaļu.

¹⁰⁸ Ministru komitejas [Ieteikums](#) CM/Rec(2019)1 dalībvalstīm par seksisma novēršanu un apkarošanu, 2019. gada 27. marts.

¹⁰⁹ Sk. atbalsta pētījuma VI pielikumu.

¹¹⁰ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.4. iedaļu; sk. arī atbalsta pētījuma VII pielikumu, kurā ir sniegti dažādi piemēri par bezsaistē izplatītās naida runas pārrobežu ietekmi, piemēram, saistībā ar galēji labējās Grieķijas organizācijas "Golden Dawn" darbību, un veikti salīdzinājumi ar sazvērestības teoriju, piemēram, "Lielās aizstāšanas teorijas", izplatīšanu bezsaistē un plašāku ietekmi dalībvalstīs, izmantojot bezsaistē rīkotos pasākumus, manifestācijas un reklāmas trikus.

¹¹¹ *Counter Extremism Project*, "[Violent Right-Wing Extremism and Terrorism – Transnational Connectivity, Definitions, Incidents, Structures and Countermeasures](#)" (Vardarbīgs labējais ekstrēmisms un terorisms —

*Defamation League*¹¹³ sniedz piemērus par dažādām grupām, kas darbojas transnacionālā mērogā, ietekmējot un iedvesmojot pāri robežām. Naida noziegumi var arī radīt baiļu vai sociālo konfliktu gaisotni, kas no vienas ES dalībvalsts var izplatīties uz citu¹¹⁴. Naida runa un naida noziegumi var arī veicināt radikalizāciju un tādu vardarbīgu ekstrēmistu grupu izveidi, kas darbojas pāri robežām un ir vienotas savā ideoloģijā.

Tā pati parādība var arī novest pie tā, ka naida noziegumi tiek atkārtoti citā valstī vai arī tiem seko darbības, kas atbalso sākotnējā valstī izdarītos noziegumus. Tas var arī notikt gadījumos, kad konkrēti naida noziegumi tiek plaši publiskoti, mudinot citas personas izdarīt līdzīgus noziegumus ("atdarināšanas efekts"). Papildus naida noziegumu faktiskajai izdarīšanai psiholoģiskā ietekme uz indivīdiem un sabiedrību var viegli pārsniegt robežas, radot baiļu un sociālo konfliktu vidi. Dažādās pasaules daļās izdarītiem noziegumiem un notikumiem ir bijusi ietekme vairākās valstīs, ieskaitot kustību *Black Lives Matter*. Vairums Komisijas apspriešanās respondentu atzina naida noziegumu negatīvās ietekmes izplatību pāri robežām.¹¹⁵

Šis process ir globāls un rada ietekmi neatkarīgi no ģeogrāfiskās izcelsmes. ES var būt paraugs visā pasaulē, un citur radušās idejas un uzsāktās iniciatīvas var sekmēt iedarbīgāku rīcību Eiropā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiek uzsvērtā **īpašā nepieciešamība naida runu un naida noziegumus apkarot kopīgi**.

Īpašā nepieciešamība pret šīm parādībām vērsties kopīgi izriet no naida runas un naida noziegumu nopietnās ietekmes uz LES 2. pantā noteiktajām ES pamatvērtībām. Lai aizsargātu mūsu kopīgās vērtības, ir vajadzīga kopīga rīcība.

Naida runas un naida noziegumu negatīvās sekas ir plašākas par ietekmi uz atsevišķām cietušām personām un var skart dažādās valstīs dzīvojošu cilvēku grupas vai kopienas. Nenosakot kriminālatbildību par naida runu un naida noziegumiem dažās dalībvalstīs, var tikt apdraudēti centieni efektīvi vērsties pret šīm parādībām un mazināt plašāku ietekmi. Vienotas pieejas trūkums kriminālatbildības noteikšanai ir arī iemesls nepilnībām un šādās darbībās cietušo nevienlīdzīgai aizsardzībai visā ES, jo tikai personām, kas atzītas par noziegumos cietušajiem, ir pieejami ES tiesību aktos paredzētie tiesiskās aizsardzības līdzekļi un atbalsta pasākumi. Turklāt sadrumstalota pieeja var sūtīt pretrunīgus vēstījumus sabiedrībai, ka šādas darbības netiek uztvertas nopietni un var tikt veiktas nesodīti¹¹⁶, ka tās tiek uzskatītas par "normālām" vai pat tādām, kas dažās valstīs ir atzītas par likumīgām un/vai pieļaujamām¹¹⁷.

transnacionāla savienojamība, definīcijas, incidenti, struktūras un pretpasākumi), 2020. gads, 12., 79. un 145. lpp.

¹¹² *The Soufan Center*, "[White Supremacy Extremism: The Transnational Rise of the Violent White Supremacist Movement](#)" (Baltās rases pārkāpuma ekstrēmisms: vardarbīgu galējo rasistu transnacionālās darbības pieaugums), 2019. gads, 11. lpp.

¹¹³ *Anti-Defamation League*, "[Hate Beyond Borders: The Internationalisation of White Supremacy](#)" (Naida pāri robežām: baltās rases pārkāpuma internacionalizācija).

¹¹⁴ Sk. atbalsta pētījuma 5.2.4. iedaļu.

¹¹⁵ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.3., 4.3.4., 5.2.3., 5.2.4. un 5.2.5. iedaļu.

¹¹⁶ Sk. 5. zemsvītras piezīmi, Eiropas Padome, Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību, [ECRI Vispārējās politikas ieteikums Nr. 15 par naida runas apkarošanu](#), 2015. gada 8. decembris.

¹¹⁷ ECT 2017. gada 17. janvāra spriedums lietā *Király un Dömötör pret Ungāriju*.

Turklāt īpašā nepieciešamība naida runu un naida noziegumus apkarot kopīgi izriet no atsevišķu dalībvalstu centieniem pašām noteikt kriminālatbildību par dažādu veidu naida noziegumiem un naida runu. Šāda pieeja noved pie sadrumstalotības un vienlīdzīgu apstākļu trūkuma personām, kuras var ciest no naida runas un naida noziegumiem.

3.4. Attīstības tendences noziedzības jomā

Saskaņā ar ANO datiem pēdējos gados ir satraucoši pieaugusi naida runa un naida kurināšana tiešsaistē un bezsaistē¹¹⁸. Patiešām, kopš 2007. gada, kad Komisija ierosināja noteikt, ka rasistiskas un ksenofobiskas darbības visās dalībvalstīs ir sodāmas, naida runas gadījumu un naida noziegumu skaits ir pastāvīgi pieaudzis¹¹⁹. Šis pieaugums ir saistīts ar pārmaiņām sociālajā, ekonomiskajā un tehnoloģiskajā vidē. Lielākā daļa respondentu (vairāk nekā 60 %) Komisijas mērķorientētās apspriešanās procesā arī atzina naida runas gadījumu un naida noziegumu skaita pieaugumu laikposmā no 2018. līdz 2020. gadam salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu no 2015. līdz 2017. gadam. Veicinoši faktori ir, piemēram, migrācijas plūsmas, ekonomiskās un sociālās krīzes (tostarp Covid-19 pandēmijas izraisītā krīze) un labāka piekļuve informācijai tiešsaistē, tostarp sociālo tīklu lietošana, kas ļauj ātri dalīties saturā.¹²⁰

Internets nodrošina iespēju plaši un viegli izplatīt naida runu tiešsaistē. Naida runas izplatītājus tiešsaistē aktivizē un iedrošina anonimitātes un nesodāmības sajūta internetā, un tas palielina risku, ka viņi turpinās izdarīt šādus nodarījumus.

Vardarbīgo ekstrēmistu un to grupu skaita pieaugums visā Eiropā bija viens no faktoriem, kas ir veicinājis polarizāciju un radikalizāciju sabiedrībā. Tas savukārt noveda pie aizvien biežākām naida runas izpausmēm, kas vērstas pret marginalizētām grupām un sievietēm. Eiropas Parlaments 2019. gadā to atzina rezolūcijā par neofašistu vardarbības palielināšanos Eiropā, aicinot dalībvalstis nosodīt “politiķu un valsts amatpersonu veiktus naida noziegumus, naida runu un vainas novelšanu (..), jo tie tiešā veidā normalizē un pastiprina naidu un vardarbību sabiedrībā, kā arī (..) noteikt sodus par minētajām darbībām”¹²¹.

ECRI uzsvēra ultranacionālistiskas, ksenofobiskas, rasistiskas, homofobiskas un transfobiskas naida runas pieaugumu dažādās 2019. gada vēlēšanu kampaņās, kur naida runa arvien vairāk izplatījās un bieži vien noteica toni sociālo mediju tīklos¹²². ECRI uzskata, ka aizvainojošas un pazemojošas piezīmes par minoritāšu grupu pārstāvjiem mūsdienās ir vieglāk pieņemamas nekā agrāk. Eiropas Padome patiešām ir sūtījusi trauksmes signālu par situāciju, ka Eiropa “saskaras ar šokējošu realitāti: antisemitiska, pret musulmaņiem vērsta un cita veida rasistiska naida noziegumu skaits pieaug satraucošā ātrumā”¹²³.

¹¹⁸ Apvienoto Nāciju Organizācija, “[Plan of Action](#) for Religious Leaders and Actors to Prevent Incitement to Violence that Could Lead to Atrocity Crimes” (Rīcības plāns reliģiskajiem līderiem un dalībniekiem, kura mērķis ir novērst kūdīšanu uz vardarbību, kas var novest pie nežēlīgiem noziegumiem), 2017. gada jūlijs.

¹¹⁹ Eiropas Parlamenta Pilsu tiesību un konstitucionālo jautājumu politikas departaments “[Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches](#)” (Naida runa un naida noziegumi Eiropas Savienībā un tiešsaistes satura regulējuma pieeju izvērtējums), 2020. gada jūlijs.

¹²⁰ Sk. atbalsta pētījuma 4.2.1., 4.3.1. un 4.3.2. iedaļu.

¹²¹ Eiropas Parlaments, Eiropas Parlamenta 2018. gada 25. oktobra rezolūcija par neofašistu vardarbības palielināšanos Eiropā (2018/2869(RSP)), P8_TA(2018)0428, Strasbūra, 2018. gads.

¹²² [ECRI 2019. gada ziņojums](#).

¹²³ Eiropas Padomes ģenerālsēkretāres Marija Pejčinović Burić [pazīņojums](#), 2020. gada 27. februāris.

Covid-19 pandēmija ir radījusi gaisotni, kurā ir uzplaukusi naida runa, kļūstot par “naida un ksenofobijas cunami”¹²⁴. Eiropols¹²⁵ uzsvēra, ka Covid-19 pandēmijas un no tās izrietošās ekonomikas un sociālās krīzes rezultātā ir nocietinājusies attieksme un vairāk tiek pieņemta iebiedēšana, arī aicinājumi veikt vardarbīgus aktus. 2020. gada ziņojumā *ECRI* uzsvēra, ka ar naida runu un vardarbību aizvien biežāk saskaras noteiktas grupas¹²⁶, kas tiek vainotas kā nozīmīgi vīrusa izplatītāji. To vidū ir romi un migranti, kuru piekļuve veselības aprūpei un valsts atbalsta pasākumiem ir kļuvusi vēl sarežģītāka¹²⁷, kā arī Āzijas izcelsmes personas vai personas, kas tiek par tādām uzskatītas¹²⁸. Ir pieaudzis arī to sazvērestības teoriju skaits, kas tiek vērstas pret noteiktām grupām, izraisot naida runu un naida noziegumus¹²⁹. Pētījumi atklāja, ka, piemēram, 2021. gada pirmajos divos mēnešos (pandēmijas laikā) salīdzinājumā ar to pašu laikposmu 2020. gadā (pirms pandēmijas) izvērtētajos Francijas kontos/kanālos publicēto antisemitiska satura ziņu skaits bija septiņas reizes lielāks, bet Vācijas kontos/kanālos — vairāk nekā 13 reizes lielāks¹³⁰.

Pandēmija arī izgaismoja starp paaudzēm esošo spriedzi, un tās ietekmē sociālajos medijos atkal parādījās naidīgi vēstījumi, kas uzskatāmi par naida runu pret vecāka gadagājuma cilvēkiem, pret kuriem kā neaizsargātu iedzīvotāju kategoriju pandēmijas laikā ir vairāk vērsta vardarbība un kuriem ir lielāks risks ciest no naida runas un naida noziegumiem¹³¹.

Cilvēki, kas sevi identificē kā LGBTIK, kopš pandēmijas sākuma ir saskārušies ar vardarbības pieaugumu¹³². “Seksuālā orientācija vai dzimtiskā identitāte” ir trešais visbiežāk minētais iemesls (18,35 % gadījumu) Demokrātisku iestāžu un cilvēktiesību biroja (*ODIHR*) 2019. gada ziņojumā par naida noziegumiem minēto paziņoto naida noziegumu vidū — tas ir minēts biežāk nekā 2018. gadā (14,61 %) ¹³³. Eiropā pieaug arī ar dzimumu saistītas naida

¹²⁴ ANO ģenerālsēkretāra Antoniu Gutērreša [globālais aicinājums](#) novērst un apkarot ar Covid-19 saistītu naida runu, Ņujorka, 2020. gada 8. maijs.

¹²⁵ “[The Europol European Union Terrorism Situation and Trend Report 2021](#)” (Eiropola 2021. gada ziņojums par terorisma situāciju un tendencēm Eiropas Savienībā), 28. lpp.

¹²⁶ Sk. arī [European Network against Racism](#), <https://rm.coe.int/annual-report-on-ecri-s-activities-for-2020/1680a1cd59>; sk. arī [ECRI's Bureau holds exceptional meeting and exchanges views with Director of FRA and EU Special Representative for Human Rights - News of the European Commission against Racism and Intolerance \(ECRI\) \(coe.int\)](#) (ECRI birojs rīko ārkārtas sanāksmi un apmainās viedokļiem ar FRA direktoru un ES īpašo pārstāvi cilvēktiesību jautājumos — Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (ECRI) jaunumi (coe.int)).

¹²⁷ <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-september-1>; <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-november-1>

¹²⁸ *ECRI*, [gada ziņojums par ECRI darbību](#), 2021. gada marts.

¹²⁹ *Tony Blair Institute for Global Change*, “[From the Fringes to the Forefront: How far-right movements across the globe have reacted to Covid-19](#)” (No nomales uz priekšplānu: kā galēji labējās kustības visā pasaulē ir reaģējušas uz Covid-19), 2020. gada jūlijs; sk. arī Starptautiskā dialoga centra un Eiropas Reliģisko līderu padomes / koalīcijas *Religions for Peace* rīkotās apspriešanās [konstatējumus](#), 2021. gada 20. aprīlis.

¹³⁰ Sk. Stratēģiskā dialoga institūta sagatavoto pētījumu Eiropas Komisijai “[The Rise of Antisemitism Online During the Pandemic](#), A study of French and German content” (Antisemitisma pieaugums tiešsaistē pandēmijas laikā: franču un vācu satura pētījums), 2021. gada aprīlis.

¹³¹ Sk. *AGE Platform Europe* atsauksmes par Komisijas rīkoto apspriešanos, ANO ģenerālsēkretāra Antoniu Gutērreša [paziņojumu](#) un atbalsta pētījuma 4.2.1. iedaļu.

¹³² Sk. Eiropas Padomes Diskriminācijas novēršanas, daudzveidības un iekļautības koordinācijas komitejas pētījumu “[COVID-19: An analysis of the anti-discrimination, diversity and inclusion dimensions in Council of Europe Member States](#)” (Covid-19: analīze par diskriminācijas novēršanas, daudzveidības un iekļautības dimensijām Eiropas Padomes dalībvalstīs), 2020. gads 19. lpp. Sk. arī *FRA* 2019. gada ziņojumu par pandēmiju un tās ietekmi uz pamattiesībām, *FRA* ziņojumu “[The Coronavirus Pandemic and Fundamental Rights: A year in Review](#)” (Koronavīrusa pandēmija un pamattiesības: gada apskats), 2021. gads, un *ECRI* 2020. gada ziņojumu.

¹³³ *ODIHR* [ziņojums par naida noziegumiem](#), 2019. gads; sk. [preses](#) ziņojumus par to, ka Spānijā pret LGBTIK vērsto naida noziegumu kopējais skaits 2021. gada pirmajā pusē pieauga par 43 %.

runas izplatība tiešsaistē, bezsaistē un visu veidu sociālajā saskarsmē (piemēram, skolā, darbā, sabiedriskās vietās). Pirms Covid-19 pandēmijas aizvien vairāk izplatījās visu veidu dzimumbalstīta kibervardarbība pret sievietēm, arī pret sievietēm vērsta naida runa, veicinot šādas vardarbības normalizāciju. Ziņojumā¹³⁴ par aizskarošu izturēšanos pret ministrēm tiešsaistē NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs konstatēja, ka pašus naidīgākos vēstījumus tiešsaistē izraisa tādas tēmas kā Covid-19 pandēmija, imigrācija, ES attiecības un sociāli liberāla politika.

Raugoties uz jaunākajām izmaiņām tiesību aktos, pēdējos gados var novērot, ka pakāpeniski aizvien biežāk tiek noteikta kriminālatbildība tādu iemeslu dēļ, kas nav paredzēti Pamatlēmumā. Pašlaik 11 dalībvalstis¹³⁵ ir ierosinājušas tiesību aktu priekšlikumus vai procesus, lai noteiktu vēl lielāku kriminālatbildību par naida runu un/vai naida noziegumiem. No tām deviņas dalībvalstis¹³⁶ ir ierosinājušas tiesību aktiem par naida runu un/vai naida noziegumiem pievienot noteiktus iemeslus.

4. ES noziegumu jomu saraksta paplašināšanas pievienotā vērtība

4.1. Efektīva reakcija ES līmenī

Pamatojoties uz iepriekš izklāstīto novērtējumu, Komisija uzskata, ka šī iniciatīva ir visefektīvākā ES līmeņa reakcija uz apzinātajām problēmām. Proti, tikai kopīga iniciatīva ES līmenī var efektīvi aizsargāt LES 2. pantā nostiprinātās kopīgās vērtības, ko apdraud visu veidu naida runa un naida noziegumi neatkarīgi no tā, pret kurām personām un grupām tie vērsti.

Apvienojot centienus, var efektīvi un konsekventi reaģēt uz problēmām, kas izriet no abu parādību pārrobežu rakstura, kā arī to mēroga un tendences pieaugt. Ņemot vērā pašlaik tik atšķirīgās un sadrumstalotās dalībvalstu krimināltiesību pieejas un to ierobežoto ietekmi ES līmenī, šī iniciatīva pārrobežu problēmu risina visaptverošā veidā.

Tikai vienota pieeja kriminālatbildības noteikšanai par naida runu un naida noziegumiem ES līmenī var nodrošināt šādās darbībās cietušo konsekventu aizsardzību visā ES. Tā ietver cietušo piekļuvi īpašajiem aizsardzības pasākumiem, kas saskaņā ar Direktīvu par cietušo tiesībām ir paredzēti vismazāk aizsargātajiem noziegumos cietušajiem. Ņemot vērā naida runas un naida noziegumu pārrobežu dimensiju un vajadzību rast krimināltiesisku risinājumu, izšķiroša nozīme būs tiesu iestāžu sadarbībai. Vienota krimināltiesiskā reakcija var uzlabot savstarpējo uzticēšanos un tiesu iestāžu sadarbību, kas ir ES brīvības, drošības un tiesiskuma telpas pamatprincipi attiecībā uz pamattiesībām.

4.2. Alternatīvu trūkums ES noziegumu jomu saraksta paplašināšanai

¹³⁴ <https://stratcomcoe.org/news/nato-stratcom-coe-research-female-finnish-ministers-received-a-disproportionate-number-of-abusive-messages/17>.

¹³⁵ DK, DE, IE, ES, IT, CY, NL, PL, RO, FI. Sk. atbalsta pētījuma 3.7. iedaļu. Īpaši ņemiet vērā, ka ierosinātā reforma Itālijā nav pieņemta.

¹³⁶ DK, DE, ES, FR, IT, CY, NL, PL, FI.

Kaut arī ir iespējama pārklāšanās ar dažām noziegumu jomām, kas uzskaitītas LESD 83. panta 1. punktā¹³⁷, noteikumu minimumu noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanai attiecībā uz naida runu un naida noziegumiem kā tādiem ES līmenī pagaidām nevarēja pieņemt.

Proti, ņemot vērā daļējo pārklāšanos starp “datornoziegumiem”, kā arī naida noziegumiem un naida runu, nebūtu iespējams pieņemt tādu krimināltiesību noteikumu minimumu, kas attiektos uz visiem naida runas veidiem neatkarīgi no izmantotajiem līdzekļiem. Būtu iespējams pieņemt noteikumu minimumu par naida runu, kas tiek izplatīta internetā, bet ne par naida runu, kas tiek pausta un izplatīta ar citiem līdzekļiem. Piemēram, publiski daloties ar traktātiem vai attēliem un izplatot tos, sabiedrības pulcēšanās gadījumos (piemēram, sporta pasākumos), televīzijas pārraidēs un politiskajās runās. Tas nozīmētu, ka, no vienas puses, būtu vienots un saskaņots ES krimināltiesību regulējums attiecībā uz naida runu, kas tiek izplatīta, izmantojot digitālus līdzekļus, un, no otras puses, visā ES būtu atšķirīga un sadrumstalota pieeja attiecībā uz naida runu, kas izplatīta ar citiem līdzekļiem. Līdzīgi nepamatoti tiktu nodalīta kriminālatbildības noteikšana par naida runu un naida noziegumiem, jo “datornoziegumu” juridiskais pamats uz naida noziegumiem neattiektos. Ar šādu fragmentāru kriminālatbildības noteikšanu nevar efektīvi un visaptveroši vērsties pret šīm cieši saistītajām parādībām.

Noteiktus naida noziegumus īpašos apstākļos varētu uzskatīt par “terorisma” noziegumiem, un tos varētu kvalificēt kā teroristu nodarījumus, proti, ja tajos varētu konstatēt teroristu nolūku. Piemēram, nolūku nopietni iebiedēt iedzīvotājus¹³⁸. Neraugoties uz šādu iespējamu pārklāšanos, jēdziens “terorisms” un teroristu nodarījumu definīcija neattieksies uz visiem naida noziegumu gadījumiem, tāpēc tos nevar izmantot, lai visaptveroši noteiktu kriminālatbildību par naida runu un naida noziegumiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, šķiet, ka, tikai identificējot naida runu un naida noziegumus kā jaunu, atsevišķu noziegumu jomu, var tikt nodrošināta efektīva un visaptveroša krimināltiesību pieeja šīm parādībām ES līmenī.

Šā iemesla dēļ šo Komisijas iniciatīvu var uzskatīt par atbilstošu subsidiaritātes principam, ko, šķiet, paredz LESD 83. panta 1. punktā noteiktie kritēriji. Turklāt šī iniciatīva ir proporcionāla izvirzītajam mērķim. Proti, tā pati par sevi nerada nekādu finansiālu vai administratīvu slogu Eiropas Savienībai, valstu valdībām, reģionālajām vai vietējām pašvaldībām, ekonomikas dalībniekiem vai iedzīvotājiem.

5. Secinājums

Tā kā visā ES ir steidzami jāvērstas pret naida runu un naida noziegumiem, ir vajadzīgi kopīgi centieni un apņemšanās.

¹³⁷ Pārklāšanās pastāv arī starp dažādām pašreizējām ES noziegumu jomām, piemēram, starp “organizēto noziedzību” un “nelegālu narkotiku tirdzniecību” vai “sieviešu seksuālu izmantošanu”, kas tomēr ir atzītas par atsevišķām noziegumu jomām.

¹³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/541 (2017. gada 15. marts) par terorisma apkarošanu un ar ko aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/475/TI un groza Padomes Lēmumu 2005/671/TI, OV L 88, 31.3.2017., 6.–21. lpp.

Ar šo paziņojumu Komisija aicina Padomi ar Eiropas Parlamenta piekrišanu virzīt tālāk šo iniciatīvu un pieņemt lēmumu par ES noziegumu jomu saraksta paplašināšanu, tajā iekļaujot naida runu un naida noziegumu. Šajā nolūkā paziņojumam ir pievienota Komisijas iniciatīva par Padomes lēmuma pieņemšanu saskaņā ar LESD 83. panta 1. punktu.

Pēc Padomes lēmuma pieņemšanas Komisija būs pilnvarota ierosināt tiesību aktus, lai ES līmenī noteiktu kriminālatbildību par naida runu un naida noziegumiem. Īpašu uzmanību pievēršot valstu tiesiskajam regulējumam un cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm un Eiropas Parlamentu, Komisija ierosinās stingru reakciju uz problēmām, ko visā ES šodien rada un nākotnē radīs naida runa un naida noziegumi.